ఇంటికో కత ఉంది

మేమందరం అనుకున్నట్టే కొప్పుల బాలయ్య ఇంట్ల కొట్లాట మొదలయింది. బాలయ్యకు ముగ్గురు కొడుకులు. పెండ్లీలయినయి. ఇద్దరు కొడుకులకు పిల్లలు గూడా ఉన్నరు. సల్లకదులని సంసారం. ఇంట్ల బాలయ్య మాటనే మాట. కొడుకులు, కోడండ్లు ఎవలూ ఎదురు చెప్పరు. గీత వెడితే గీత దాటరు. అట్లా దాబు మీద నడుత్తున్న సంసారంల కొట్లాట మొదలయింది. అది ఏరువడేదాక వచ్చింది.

బాలయ్య నడిపి కొడుకుపేరు చంద్రం. మంచి మాటకారి. చంద్రం మా మ్యాల్లంల కూడిండు. కొద్దిగా సదువస్తది. గొంతు సన్నగుంటది. ఆడివేశం బలే కుదురుతది. వేశానికి తగ్గట్టు నడుమును తింపుకుంట నడుత్తడు. చెలికత్తె వేశం కట్టిండంటే చాలు. ఏ ఒక్కలూ నవ్వకుండా ఉండరు.

చంద్రరికు ఎప్పుడూ మూడు నాలుగు వేశాలుంటయి. అన్నీ ఆడిపాత్రలె. ఎవలన్నా చిన్న చిన్న వేశకాళ్లు రాకపోయినా వాళ్ల పాత్రలను కూడా ఏత్తడు. ఎవరు లేకపోయినా ఆట సాగుతదిగనీ చంద్రం లేకపోతె సాగది.

ఇంకోసంగతి ఏంటిదంటే చంద్రంకు పాటలను ఒంటిచ్చే గుణముంది. పాటలను ఒంటిచ్చుడంటే అప్పటికప్పుడు పాటకు కొత్త పదాలను కలుపుడు. పాట కుదురక పోతే కొత్త పాటను కడుతడు. అట్లా రెండుమూడు భక్తి పాటలను, మా ఊరి అనుమండ్ల దేవునిమీద ఒక మంగళారతి పాటను కట్టిండు చంద్రం.

చంద్రం మాతో నాటుకాలాడుతున్నడుగదా! వాళ్లింట్లో కొట్లాటకు ఇదే కారణం. 'వాడు బాగోతాలాడుతడు. మేము పని జెయ్యాలెనా...? మేం చెయ్యనే చెయ్యం' అన్నరట మిగిలిన ఇద్దరు కొడుకులు.

"నేను బాగోతాలాడితే మాత్రం పని జేత్తలేనా.... ఎనుకో ముందో మీతో వత్తలేనా....? నాకంటే మీరు ఎక్కువేం చేత్తుంద్రు" అని చంద్రం అన్నడట.

"లేదు. నువ్వు బాగోతాలు బందువెట్టాలె. అంతదాకా మేం పనిముట్టం." అన్నదమ్ములిద్దరూ మొండికేసింద్రట.

"నేను బందువెట్ట. ఆడుడు ఆడుడే" చంద్రం ఇంకా మొండిగా అన్నడట.

తండ్రి ముగ్గురు కొడుకులకు సర్ది చెప్పాలని చూసిండట. ఇద్దరు ముగ్గురు పెద్ద మనుషులతో గూడా చెప్పిండట. ఎవల పట్టు వాళ్లది. ఎవలూ వినలేదట. బాగోతులు వద్దురా అంటే వీడు వినడట. పోతేపోని తియ్యిరా అంటే వాళ్లు వినరట. ఎసోంటి సంసారం ఎట్లగావట్టెనని బాలయ్యకు రంది మొదలయిందట.

బాలయ్యగూడా చిన్నప్పుడు నాటుకాలు ఆడినోడేనట. ఇప్పుడు వయసు ముదిరిందిగనీ ఈడు మీదున్నప్పుడు తబులాచప్పుడు వినబడితే కాలు నిలువక పోవునట. వాళ్లు ఒకసారి 'కంసమర్ధన' ఆటను వేసింద్రట. కంసునిది కృష్ణునిది రెండు వేశాలు తనకే కావాలని బాలయ్య పట్టువట్టిండట. రెండు వేశాలు ఎట్లేత్తవు. ఇద్దరు ఒక్కసారి వచ్చి వాదం పెట్టుకుంటరుగదా అంటే వినడట. ఒకల పాట పాడినంక ఇంకొకల పాట పాడుతానంటడట. ఈ విషయం మా బాపు చెప్పిండునాకు.

ఈ కత ఇట్లుంటే సాకలి రంగవ్వ కథ ఇంకోటుంది. మా మ్యాల్లంల మనిషి రంగవ్వకు ఎక్కడ ఎదురైనా తిట్టని తిట్లు తిడుతుంది. ఒకసారి నన్ను చూసి సాదు కండలు పోసింది. ఎందుకంటే రంగవ్వకు ఒక్కడే కొడుకు. భర్తలేదు. చిన్నప్పుడే తమ్ముని

బిడ్డను తెచ్చి లగ్గం జేసింది. పిల్ల తండ్రయిండు. మా మ్యాల్లంల కూడిండు.

అప్పటినుండి పనికి వంగుతలేడట. ఇంటిపట్టున ఉంటలేడట. ఒకటి చెబితే ఒకటి చేత్తండట. మక్కలు వేసేయాల్లకు మ్యాల్లంల తిరిగిండట. ఎవలనో బతిమిలాడి మక్కలు ఏసుకుందట. దున్నినోడు సక్కగ దున్నక మొత్తం గడ్డి మొలిచిందట. మక్క కర్రలు పలుచగా లేచి సగం పంటగూడా రాలేదట. ఇదేంటిదిరా అంటే కుక్క లేచినట్టు లేత్తుండట.

ఇంకో కథ పల్లెమీది గోపయ్యది. మక్కకంకుల మీద మంచెకాడికి కావలి పోతున్ననని రియార్సల్‌కు వచ్చిండట. రాత్రి రాత్రి నక్కలు, పందులు మక్క చేన్లవడి చేను చేనంతా ఇరిసి కుప్ప పెట్టినయట. గోపయ్య భార్య ఏడ్సుకుంట అవ్వగారింటికి పోయిందట. చెప్పక చెయ్యక తల్లిగారింటికి పోయిందని కోపంతో గోపయ్య అత్తగారింటికి పోలేదు. భార్య తిరిగిరాలేదు. మూడు నెలల పొద్దునుంచి ఒక్కడే వండుక తింటున్నడు. అయినా మ్యాల్లం ఇడువలేదు.

తెనుగు మైసయ్యను జీతంలనుంచి తీసేత్తనన్నడట పటేలు. ఈ ముచ్చట వాళ్ల నాయినతో చెప్తూతూ 'మీ మైసడు నాదగ్గర జీతముంటడా... బాగోతులల్ల ఉంటడా ఆలోచించుకొమ్మనురా' అన్నడట. మైసని తండ్రి ఒక్కటే మొత్తుకునుడు. బాగోతులద్దురా అంటే వాడు ఇనడు. నేను సావనన్న సత్తగని బాగోతులు మానని మైసడు.

మా మ్యాల్లంల కూడినందుకు ఆవులగాసే బాల్ నర్సుకైతే చేతుల పని ఊడినంత పనైంది. వేరే ఊర్లె నాటకమేత్తే ఒక కైకిలి మనిషిని మాట్లాడి ఆవుల కాడికి పంపి వస్తుండె. ఇట్లా నాలుగైదు సార్లు చూసినంక రైతులు కోపానికి వచ్చిండ్రట. 'మనం వాన్ని కాపలా పెట్టుకుంటే వాడు ఇంకొకన్ని కాపలా పెట్టుకుంటున్నడు. బాల్‌నర్సుగానికంటే వీడే మంచిగా మేపుకస్తుండు. వీన్నే పెట్టుకుందాం. వాడెందుకు...? బాగోతులల్ల తిరిగేటోడు ఆవులగాత్తడా...? అన్నరట.

బాల్‌నర్సు పెండ్లాం ఒక్కటే మొత్తుకునుడు. 'నీ బాగోతం ఇంట్ల పీనుగెల్ల బతుకుదెరువు ఎట్ల' అని రైతులను బతిలాడుతుంది.

అందరిదొక కత అయితే ఆకుల పోశెట్టిది ఇంకొక కత. పోశెట్టిది గూడా పర్మనెంటుగా ఆడివేశమే! రాణి పాత్ర. జుట్టును భుజాల దాకా పెంచుకున్నడు. నాటుకాలు ఉన్నా లేకున్నా మీసాలుంచడు. నున్నగా గీక్కుంటడు. మనిషి తెల్లగా బలంగా ఉంటడు. ఇంకా పెండ్లి కాలేదు. ఎప్పటికీ ఆకు నములుతడు. ఈ అలవాటు గూడా మ్యాల్లంల కచ్చినంకనే మొదలయింది.

తొవ్వంట పోతుంటే పోశెట్టిని చూసి ఆడోల్లు నవ్వుతరట. ఇంట్లకు రమ్మని ఆకులేసి ఇత్తరట. ఎవలు ఏసి పంపుదురో గానీ మేము నాటుకం వేసేనాడు స్టేజి దగ్గరికి పది పన్నెండు పాన్‌లు వత్తుండే. అందరు పోశెట్టికే పంపుదురు.

ఇది మంచి పద్ధతి కాదని మా కొండయ మామ తిడుతుండె. దాసుచిన్నాయిన 'ఒరే పోడా... ఆడోళ్లు మంచోళ్లు గారు. మరుగుమందు పెడుతరు. అవ్వకొక్క కొడుకువు. గడ్డకు గడ్డ గుటుక్కుమంటవు' అని తిడుతుండె.

ఒకసారైతే పటేండ్ల చిన్న జీతగాడు రెండు పాన్‌లు లాగు జేబుల పెట్టుకచ్చి పోశెట్టికి ఇచ్చిండు. అవి మా కొండయమామ కంట్ల పడ్డయి. ఆకులు ఇప్పి మేక గొతికలేసికట్టిండు మామ. తెలువక రెండు పాన్‌లు తిన్నడు పోశెట్టి. తిన్నంక ఎట్లున్నయని మామ అడిగితే కొద్దిగా ఒగరు వక్కలు ఎక్కువైనయిగనీ కొండన్నా... ఏం రుచి... ఎంతయినా దొర్సానులు దొర్సానులే...' అన్నడట.

ఆఖరుకు మా మామ అన్నట్టే అయింది. ఒకనాడు కూరుకు రాత్రి గరిశెలగడ్డకు గడ్డివాముల పోశెట్టిని దొరుకవట్టి పొట్టు పొట్టు తన్నింద్రట. చీకటిపూట. వచ్చింది ఎవలో తెలువది. తన్నింది ఎవలో తెలువది. పోశెట్టి మాత్రం వారం రోజులు కోలుకోలేదు. బయట పడనియ్యలేదు గనీ బండారి గాలయ్య పెద్దబిడ్డకు ఆగమాగాన లగ్గం జేసింద్రు.

మంగలి నారాయణకు ఎవలో మంత్రం జేసింద్రట. ఎదురు బొచ్చె తేలి ఎండుకపోతండు. వాళ్ల అవ్వా నాయినా శివసత్తుల దగ్గరికి తిరుగుతంద్రు. అయినా వాడు మ్యాల్లంలకత్తుండు.

ఇగ మా కొండయ మామను తాత ఇల్లు కదులనిత్తలేడు. మామకు మొన్ననే పెండ్లయింది. ఇంతకు ముందు ఎటు తిరిగినా పట్టించుకోని తాత ఇప్పుడు చీకటి పడితే కడుప దాటనిత్తలేడు. అంతే కాదు. 'ఊర్లె నుంచి ఈ పంతులును పంపిత్తేగాని పోరగండ్లు తొవ్వకురారు' అంటున్నడు.

ఇగ నా కథ జూడు. ఇస్కూల్ల హాజిరి తక్కువయింది. యూనిట్ అసైన్‌మెంట్ పరీక్షలైతే రాయనే లేదు. అన్నీ గీతలు పెట్టి ప్రొగ్రెస్ కార్డు ఇత్తే మా బాపు సంతకం నేనే పెట్టి ఇచ్చిన. సార్లు రూములకు అడుగు వెట్టంగనే నన్నే చూస్తంద్రు. నాది ముందటి బెంచేనాయె. 'ఆ... బాగోతులోడు వచ్చిండారా..... ఇయ్యల్ల ఏ ఊర్లెలేదారా... బాగోతం' అంటుంద్రు నా పేరు 'బాగోతులోడే' అయిపోయింది.

ఈ కథలన్నీ ఇట్లుంటే గొల్లపెల్లిల నాటకాన్ని మాట్లాడుకచ్చిండు మా పంతులు. అక్కడ గంగమ్మ జాతర అయితందట. నాటుకం వెయ్యాలన్నరట. ఖర్చుల మందమైనా

వస్తయోరావో అని మా పంతులు అనుమానపడితే నూట పదహారు రూపాయలకు ఎవలో గుత్త పట్టుకున్నరట. ఎక్కువేరానీ తక్కువేరానీ, నూట పదహారు రూపాయలు మాకు ఇయ్యాలె. అప్పుడు పనిగూడా లేదు. అందరం సరేనని ఒప్పుకున్నం.

కొంతమంది పగటి యాల్లనే సైకిళ్లమీద పోయింగ్రు. సామానులన్ని సైకిల్ల మీద తీసుకపోయింగ్రు. మేం నడిచి వత్తమని కొందరు ఊర్లెనే ఉన్నరు. పంతులు సిరిసిల్లకు పోయి మైకు కిరాయికి తెచ్చిండు. గొల్లపెల్లి ఊరు రోడుమీదనే ఉంది. మైకు సామానంతా బస్సులనే తెచ్చిండు.

సైకిళ్లమీద పోయినోళ్లు స్టేజివేసింగ్రు. మైకుల అడ్విటేజ్ జేసింగ్రు. గుత్తపట్టుకున్న మనిషి టికెట్లు అమ్మిండు. జనం బాగానే వచ్చింగ్రు. ఊరినుంచి నడిచి వత్తమన్న వేశకాళ్లు మాత్రం రాలేదు. కూరుకురాత్రి దాటింది. ఎట్లా....?

చూసి చూసీ ఎంతకూ రాకపోయేసరికి నాటుకం నడువదని, రేపు ఫ్రీగా ఆడుతమని మైకులో చెప్పినం. రెండువందల రూపాయలచ్చినయట టికెట్ కలెక్షన్. ఇక్కడనే ఉంటే పైసలడుగుతరని గుత్త పట్టుకున్న మనిషి మాయమైపోయిండట. జనం మానెత్తిమీదికచ్చి కూసున్నరు. 'పైసలిత్తరా ఆడుతరా' అని వాదానికి దిగింగ్రు.

ఇంకా కొద్ది సేపైతే ఏం జరిగేదోకానీ మా వేశకాళ్లు అప్పుడే వచ్చింగ్రు. ఇంట్లో రానియ్యలేదని, తప్పించుకుని వచ్చినమని బాధపడ్డరు. అయిందేదో అయింది. ముందుగాల్ల నాటుకం ఆడుదామని వేశాలమీద కూసున్నం. అప్పటికప్పుడు ఆడుతున్నామని మైకుల జెప్పి అత్తరో బుత్తరో ఏశాలుగట్టి ఆట మొదలువెట్టినం.

అది హరిశ్చంద్ర నాటకం. ఏదో ఆడింగ్రా అంటే ఆడినం అన్నట్టు ఆడుదామనుకున్నం. కానీ ఆట మంచి రక్తిగట్టింది. జనం ఏద్వనోళ్లులేరు. కూసున్నరంటే ఎవ్వలూ లెవ్వలేదు. ఆట పూర్తయ్యేవరకు పొద్దు కరకర పొడిచింది. అంతవరకు గూడా జనం వెళ్లిపోలేదు. కూసున్న జాగలనుంచి లెవ్వలేదు. మంగళారతి పాటవాడి ఆట అయిపోయిందన్నంక లేచింగ్రు. మాకైతే కడుపు నిండినట్టయింది.

ఆ రోజు గొల్లపల్లి ఊర్లె పొద్దుబారెడు ఎక్కినంక వాకిళ్లు ఊడ్చి సానుపు చల్లింగ్రు. మేము మెల్లగ లేచి పండ్ల పుల్లలేసుకుని ఊరి మొఖం పట్టినం.